

ELŐSZÓ

Az UNESCO főigazgatója, Frederico Mayor, 1996 szeptemberében levélben szólította fel a tagországok illetékes minisztereit, hogy a közgyűlés határozatának értelmében minden országban alapítsák meg a “Living Human Treasure” (“élő emberi értékek”) díját, és alakítsák ki a díjazásnak, pénzügyi támogatásnak és a megbecsülésnek a rendszerét.

Egy-egy ilyen rendszer már jó néhány éve működik Franciaországban, Japánban, a Fülöp-szigeteken, a Koreai Köztársaságban, Romániában és Thaiföldön. Lényegében hazánkban a Népművészet Mestere elnevezésű kitüntetést az UNESCO által meghatározott elvek szerint, a hagyományos kultúra és folklór kiemelkedő képviselőinek és mestereinek adományozzák. Nálunk ez a rendszer már az ötvenes évektől működik, és nagymértékben hozzájárult bizonyos hagyományos mesterségek fennmaradásához és a népi díszítőművészetek, a néptánc és a népzene egyes értékes elemeinek megőrzéséhez.

Hoppál Mihály
igazgató

Irányelvek az “élő emberi értékek” rendszerének alapításához

- A. ELŐZMÉNYEK
- B. MÁR LÉTEZŐ RENDSZEREK PÉLDÁI
- C. MEGHATÁROZÁS
- D. A RENDSZER FELADATA
- E. AZ “ÉLŐ EMBERI ÉRTÉKEK” RENDSZERÉNEK ELEMEI
 - i. Jogi szabályozás
 - ii. Meghatározás és jelölés
 - iii. A kiválasztás szempontjai
 - iv. A jelöltek lehetséges száma évenként
 - v. A kitüntetetteknek adandó díjak
 - vi. A kitüntetettek kötelezettségei
 - vii. A kitüntetés érvénytelenítése
- F. ESETLEGES UNESCO TÁMOGATÁS
 - i. Előkészületi segítség
 - ii. Képzés

A. ELŐZMÉNYEK

1.) Számos népcsoport számára a szellemi kulturális örökség a múltban mélyen gyökerező identitásának meghatározó forrása. Sajnálatos módon azonban, ennek számos megnyilvánulása, mint például a hagyományos népzene és a néptánc, az ünnepek és a kézművességbeli technikai tudás, a szájhagyomány, a helyi nyelvek és a nyelvjárások egyáltalán nem léteznek már vagy éppen eltűnőben vannak. Ennek fő oka, hogy egy-egy kultúra szellemi örökségét gyorsan váltja fel egy, a társadalmi-gazdasági modernizáció illetve az információ és a kommunikációtechnika nagymértékű fejlődése következtében kialakuló szabványosított nemzetközi kultúra. A szellemi örökség természeténél fogva is tünékeny, így sürgető szükség van a további veszteségek megakadályozására. A szellemi örökség védelmének leghatékonyabb módja, ha összegyűjtjük, nyilvántartjuk és archiváljuk ezen örökség elemeit, megőrizve így azokat a jövő számára. Még hatékonyabb lenne, ha biztosítanánk, hogy ezen örökség birtokosai folyamatosan újabb ismereteket szerezhessenek mesterségükben és továbbadhassák azokat a következő generációknak. Ezt a célt szem előtt tartva, az örökség birtokosait ismertté és hivatalosan elismertté kell tenni. Ezért indítványozzuk az *“élő emberi értékek”* rendszerének kialakítását minden országban.

B. MÁR LÉTEZŐ RENDSZEREK PÉLDÁI

2.) Az 1950-es években a japán kormány megkülönböztetett elismerésben részesítette azokat, akik bizonyos jelentős szellemi kulturális értékek fenntartásához szükséges ismeretekkel és szakmai készségekkel rendelkeztek. Az így elismert személyeket az *“élő emberi érték”* cím elnyerésére jelölték. Az egyes személyek elismerésén kívül, közösségek vagy csoportok munkáját is elismerték. 1994. július 1-én, az elő-

Irányelvek az “élő emberi értékek” rendszerének alapításához

adó művészeteken belül hét (36 meghatározott szakismeret), az alkalmazott művészeteken belül kilenc (39 meghatározott szakismeret) kategóriát jelöltek meg, mint fontos szellemi kulturális javakat. A szakismeretekkel 52 egyén és 23 csoport bírt.

3.) 1964-ben a Koreai Köztársaság kormánya bevezette önálló rendszerét, a szellemi kulturális javak megőrzésének és továbbadásának biztosítására. 1995 szeptemberében ebben az államban összesen 92 jelentős szellemi kulturális kincse volt 167 egyéni és 50 csoport birtokában.

4.) A Fülöp-szigeteken kiemelt jelentőséget tulajdonítottak a *Nemzeti Művész* kategóriájának egy 1973-ban kiadott elnöki rendeletnek megfelelően, amely bizonyos kiváltságokat és elismerést biztosított a címet elnyerő művészeknek. 1988-ban egy másik, az *Élő Nemzeti Értékek* megteremtésére irányuló programot (*Gawad Manlilikha ng Bayan – GAMABA*) indítottak, melynek célja az ősi hagyományok védelme és továbbörökítése a fiatalabb generációknak. Ezt a címet 1994-ben három, különböző bennszülött kulturális közösséghez tartozó alkotó kapta.

5.) Thaiföld is hasonló úton indult el 1985-ben, amikor azzal a határozott szándékkal kezdeményezte a *Nemzeti Művészek Program*-ját, hogy méltó elismerésben részesítse a kiemelkedően tehetséges és elhivatott thai művészeket és ezzel együtt megőrizze az ezen alkotók által létrehozott művészetet is. 1993-ban a költészet, az iparművészet, a zene és a színház területén alkotó nyolc művészt jutalmaztak ezzel a címmel.

6.) A közelmúltban egy regionális programot indítottak el Romániában, amelynek célja az “élő emberi értékek” rendszerének megmentése. Ilyen “értékek”-nek azokat a kiemelkedő népművészeket tekintik, akik mesterségükben a helyi hagyományokat őrzik.

7.) Franciaországban, 1994-ben a kulturális miniszter mintegy húsz embernek adományozta a *Maitres d'art* (kézművesség mesterei) címet. Ezt az új kitüntetést a szakmájukban való kiemelkedő jártasságukért és tudásukért elismert kézműveseknek szánták. Ezen kitüntetett művészek-től elvárják, hogy tudásukat továbbadják a jövő nemzedékeinek.

8.) Bár ezen államok mindegyike az “élő emberi értékek” fogalmát

használja, maga az elképzelés az UNESCO hagyományos kultúrák és folklór védelmére 1989-ben tett ajánlásai közé tartozik. Ezek az ajánlások minden tagállamot a saját országa folklójának megőrzésére ösztönöznék, hiszen a folklórt, az emberiség kulturális örökségének gazdagításához, valamint a kulturális identitás védelméhez szorosan kötődő, ezeket meghatározó elemként értelmezik.

C. MEGHATÁROZÁS

9.) Az *“élő emberi értékek”* fogalmán olyan embereket értünk, akik gyakorolják, és akik a legmagasabb szinten ismerik egy nép kulturális életének megkülönböztetett elemeinek megalkotásához és az anyagi kultúra értékeinek továbbéléséhez szükséges szakismereteket.

10.) Az előadóművészetek, mint a zene, tánc, dráma, rítusok, harcművészetek fizikailag nem léteznek. A zenei kompozíció partitúrája létezik ugyan, de fizikailag maga a zene nem. A tánc koreográfiája leírható, de az nem azonos magával az eltáncolt tánccal. Egy lemezfelvétellel vagy egy film megörökíthet egy előadást, de nem jelez előre az elkövetkezendő előadásokra vonatkozóan semmit és nem is képes megragadni és felidézni az élő előadás hangulatát. Hasonlóképpen, bár a kézműves termékek előállításának folyamata, vagy akár egy étel elkészítésének módja írásban rögzíthető, a tényleges alkotói tevékenységnek nincs fizikai formája. Az előadás és az alkotómunka szellemi tevékenység, ami azoknak a szakmai tudásában és készségeiben nyilvánul meg, akik létrehozzák ezeket a szellemi értékeket. Ez azon hagyományos szellemi tevékenységekre is vonatkozik, amelyek az anyagi kulturális örökség védelméhez és megőrzéséhez kapcsolhatók, így például a hagyományos hangszerek javításának technikái, a kőművesmunka a régi építészeti emlékek helyreállításánál, a tapétakészítés hagyományos formái történeti belső terek rekonstrukciójánál.

11.) Ezen szellemi kulturális javak megőrzése tehát a megalkotásuk-

Irányelvek az “élő emberi értékek” rendszerének alapításához

hoz szükséges ismeretek és készségek védelmét és továbbadását is jelenti. Ez csak úgy valósítható meg, hogy mindazokat, akik ezekkel az ismeretekkel magas fokon rendelkeznek, megkülönböztetett elismerésben részesítjük.

D. A RENDSZER FELADATA

12.) Az *“élő emberi értékek”* rendszere kialakításának elsődleges célja a kultúra azon megnyilvánulásaihoz szükséges ismeretek és készségek megőrzése, amelyeket az egyes államok kiemelt történeti, vagy művészi értékűnek tekintenek.

13.) Azokat az embereket, akik a már említett elméleti és gyakorlati ismereteket alkalmazzák, a rendszernek jutalmaznia és egyben ösztönöznie kell arra, hogy:

- folytassák munkájukat,
- ahol szükséges bővítsék ismereteiket és kiterjesszék az adott mesterség határait,
- tevékenységükkel egyidejűleg, minden esetben képezzék a fiatalokat, hogy a későbbiekben azok átvehessék helyüket.

14.) A rendszer feladatai közé tartozik, hogy ösztönözze a fiatalokat ezen elméleti és gyakorlati ismeretek elhivatott megtanulására azzal, hogy amennyiben megfelelő szintű ismereteket szereznek, akkor az az elismertség, esetleg a jólét lehetőségét biztosíthatja számukra.

E. AZ “ÉLŐ EMBERI ÉRTÉKEK” RENDSZERÉNEK ELEMEI

i. Jogi szabályozás

15.) Azoknak az államoknak, amelyek az élő emberi értékek rendszerének bevezetése mellett döntenek, meg kell teremteniük a körülményeknek megfelelő szabályozó eszközöket. Nem feltétlenül szükséges az élő emberi értékek rendszerének az adott ország törvényi rendszerén belüli megalkotása. Megoldható közigazgatási úton is, egy adott kormányzati terület általános jogkörén belül vagy olyan kormányzaton kívüli szervezeteken keresztül, amelyeket átmenetileg a kormányzat anyagi segítségével hoznának létre.

16.) Fontos érvek szólnak azonban ezen tevékenység jogi szabályozása mellett :

- létrehozható egy olyan hivatalos struktúra, amelyen belül a rendszer működhet. Így, az emberek tudni fogják, mit is jelent ez a rendszer, hogyan működik és mit várhatnak tőle.
- a jogi rendelkezések olyan tájékoztató eszközök lehetnének, amelyek segítségével a szellemi kulturális örökségről és az *“élő emberi értékekről”* a nagyközönség tudomást szerezhet.
- az *“élő emberi értékek”* címre jelöltek kiválasztását minden bizonnyal féltékenység és vita kíséri majd, az azonban, hogy a rendszer szabályai törvényben rögzítettek, a kritikát az aktuális választásokra korlátozza és nem magát a kiválasztás módját érinti. A törvény természetesen nem jelent védelmet a rossz döntésekkel szemben, de biztosíthatja a rendszer helytelen működésének megakadályozására irányuló intézkedéseket.

17.) A legtöbb államban már létezik törvény és adminisztratív rendszer az anyagi kulturális örökség – történeti, művészeti vagy tudományos szempontból jelentős épületek, műemlékek és területek – védelmére és megőrzésére. A törvényi rendszer már meglévő rendelkezései minden bizonnyal befolyásolni fogják a szellemi kulturális értékek törvényi rendszerének kialakítását. Ennek azonban nem szabad meghatározónak lennie. Bár bizonyára vannak olyan elemek, amelyek fedik egymást, az anyagi kulturális javak védelmét szolgáló törvények mégsem alkalmazhatóak a szellemi javak védelmére, hiszen a szellemi kulturális örökségnek sajátos problémái vannak, amelyek egyéni megoldásokat igényelnek.

Irányelvek az “élő emberi értékek” rendszerének alapításához

18.) A következő bekezdés az “*élő emberi értékek*” rendszerét meghatározó törvények alábbi elemeivel foglalkozik:

- a szellemi kulturális örökség megőrzésre érdemes területeinek meghatározása,
- a jelöltek kiválasztás-szemponyjainak meghatározása,
- az évenként választható személyek maximális száma,
- a felajánlott díj természete,
- a kitüntetett személyek kötelezettségei,
- a jelölés érvénytelenítése,

19.) A következő bekezdésekben tárgyaltak minden esetben meg kell feleljenek a nemzeti törvénykezés olyan elemeinek, rendszereinek, mint például az alkotmányos és a közigazgatási rendelkezések.

ii. Meghatározás és jelölés

20.) Amennyiben egy ország úgy dönt, hogy létrehozza az “*élő emberi értékek*” rendszerét, mindenekelőtt meg kell határoznia, a nemzeti kultúra azon területeit, amelyeket védeni kíván. Amint azt az Irányelvekben korábban említett példák mutatják, e tekintetben az államok között minden bizonnyal jelentős különbségekkel kell számolnunk.

21.) A rendszernek nem kell feltétlenül az egész ország vagy a nemzeti kultúra egészére vonatkoznia. Bár számos esetben így fog történni, mégsem ez a rendszer leglényegesebb eleme:

- a rendszer korlátozható az adott állam egy meghatározott régiójára. Elképzelhető például, hogy egy bizonyos vidék különösen gazdag mindazon szellemi értékekben, amelyet az adott állam védeni és megőrizni kíván (Románia példája ilyen),
- a program korlátozható csupán egy kísérleti területre is, amelyen aztán felmérhető a rendszer működése,
- a program korlátozható a népesség egy bizonyos csoportjára is. Ez különösen hasznos lehet ott, ahol őslakosok élnek az állam területén, hiszen ami a népesség nagy része számára akár érdektelennek tűnik, számukra a kultúra egyik fontos eleme lehet.
- ha az állam úgy kívánja, a program az adott kultúra különböző területeinek megfelelően alakítható.

Alapvetően a terv megvalósítását az adott állam szándékai és nem más országok gyakorlata kell, hogy meghatározza.

22.) Azonban bármi is legyen a szándék, mindenképpen szükség van egy döntéshozó szervezetre. Ezen testület természete nyilvánvalóan függ mindazon határozatoktól, amelyeket az állam a fent említett témákkal kapcsolatban hoz. A következőkben olyan rendszerről lesz szó, amely az adott állam egész területén élő összes népe, népcsoport kultúrájára vonatkozik, de az ajánlások az eltérő körülményeknek meg-felelően is alkalmazhatók.

23.) Ajánlott egy Szakértői Bizottság létrehozása, amely ajánlásokat tesz a kormány kulturális ügyekért felelős miniszterének. A legtöbb esetben a miniszternek van döntési joga, de ezt az adott állam általános adminisztratív ügymenete határozza meg. A bizottságot egy állandó titkárság segíti munkájában.

24.) A bizottság legfontosabb feladata, hogy meghatározza a szellemi kulturális örökség mely területei élveznek elsőbbséget, és ezeket ajánlások formájában a miniszter elé kell terjesztenie. Természetesen az, hogy egy bizonyos terület nem kerül a kiválasztottak közé, nem jelenti azt, hogy nem fontos. Azonban nem lehet mindent egyszerre. A bizottságnak ki kell választania, melyek a kultúra legfontosabb és támogatást nélkülöző a legveszélyeztetettebb területei.

25.) Ha a bizottság megnevezte a védelemre szánt területeket, a következő lépesként a miniszter elé kell terjesztenie azon jelöltek listáját, akik az adott kulturális területek fennmaradásához szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában vannak. Bár minden bizonnyal lesznek egyéni jelölések, a szellemi kulturális örökség bizonyos területein szükséges lesz csoportokat is jelölni, amelyek közösségként létmennyesei a tudásnak. Így közös elismerésre akkor nyílik lehetőség, amikor egy, két vagy több személyből álló csoport, közösen művelnek magas szinten egy-egy művészeti ágat vagy mesterséget. Egy-egy csoport közös elismerésére van szükség olyan esetekben is, amelyekben a csoport együttes szerepe meghatározóbb, mint a csoport tagjainak egyéni teljesítményei.

Irányelvek az “élő emberi értékek” rendszerének alapításához

26.) A jelölésnél a bizottság tagjai támaszkodhatnak saját ismereteikre, de célszerű lenne egy olyan rendszer kidolgozása, amely alapján az adott szakma illetve a nagyközönség közvetett módon ajánlhatná az általa a címre érdemesnek tartott alkotókat. Ez az eljárás formalizálható, amennyiben a bizottság minden évben egy meghatározott időben ajánlásokat kér.

27.) A bizottság feladata lenne bizonyos jelölések érvénytelenítése is, olyan esetekben, amelyekben a kitüntetett alkotó nem tesz eleget kötelezettségeinek.

28.) A bizottság feladata továbbá az “*élő emberi értékek*” által alkalmazott ismeretek megörökítése, nyilvántartása. Bár, a felvételek nem pótolhatják az élő előadásokat, bemutatókat, mégis lényeges eleme a szellemi kulturális javak védelmének, hiszen a felvételek alapján az egyes szakmához kapcsolódó ismeretek tanulmányozhatók, illetve a későbbiekben másokéval összehasonlíthatók. A felvételeket két példányban kell megőrizni és mind a hazai, mind a külföldi nagyközönség és kutatók számára hozzáférhetővé kell tenni.

29.) Összefoglalva, a meghatározás és a jelölés folyamatában a következő pontokat kell figyelembe venni:

- a) az indítvány hatáskörének meghatározása, ti. hogy az egész államra, vagy csak bizonyos régiókra, vagy csoportokra korlátozottan alkalmazzák-e?
- b) a következő feladatokkal megbízott szakértői bizottság felállítása:
 - a szellemi kultúra védelemre javasolt területeinek megnevezése,
 - az ezeken a területeken tevékenykedő alkotók közül a legkiválóbbak jelölése a “*élő emberi értékek*” címre,
 - amennyiben szükséges, a jelölések érvénytelenítése,
 - az egy-egy területhez kapcsolódó elméleti és gyakorlati ismeretek rögzítése, nyilvántartása.

iii. A kiválasztás kritériumai

a) *Az örökség*

30.) A védelemre ajánlott szellemi kulturális örökség területeinek az “*élő emberi értékek*” rendszere alapján való kiválasztása során az államnak a következő kritériumokat kell figyelembe vennie:

- kiemelkedő és kivételes emberi alkotó értéket,
- a kulturális hagyományokhoz és a történelemhez való egyedi vagy legalább kivételes kötődését,
- egy adott régió vagy iskola megkülönböztető jegyeit,
- az alábbi okokból adódó veszélyeztetettséget,
- komoly visszaesés az adott mesterséget, művészeti ágat művelők, illetve az őket követők számában,
- a történeti hitelesség jelentős csökkenését,
- a kulturális jelentőségek csökkenését,
- az adott szellemi kulturális javak védelmét csökkentő jelentős változások annak jogi helyzetét illetően.

b) *Az “élő emberi értékek”*

31.) Személyek vagy csoportok az “*élő emberi érték*” címre való jelölésénél a bizottságnak a következő kritériumokat kell figyelembe vennie:

- az elsajátított szakismeretek szintje,
- a személy vagy a csoport elhivatottsága,
- az elméleti és gyakorlati ismeretek továbbfejlesztésére való képesség,
- az ismeretek továbbadására való képesség.

iv. A jelöltek száma évenként

32.) Jelen ajánlás nem kívánja meghatározni a jelöltek évenkénti maximális számát, hiszen ez több, az adott államra egyedi módon jellemző tényezőtől függ. Befolyásolhatja a jelöltek számát, például, ha az “*élő emberi értékek*” pénzjutalmat kapnak. Valamint az a tény is, hogy minél több személyt jelölnek erre a címre, tevékenységük annál kevésbé lesz igazán kiemelkedő eredményként értékelhető. Ezek azok a tényezők, amelyeket a szervezőknek a rendszer kialakításakor figyelembe kell venniük. Az azonban mindenképpen helyes, ha a törvényhozás megállapítja a bizottság által minden évben megtehető jelölések maxi-

Irányelvek az “élő emberi értékek” rendszerének alapításához

mális számát. A bizottságnak természetesen jogában áll a megengedettnél kevesebb jelölést tenni, ha úgy kívánja.

v. A kitüntetetteknek adandó díjak

33.) A címmel járó elsődleges jutalom – hasonlóan a hivatalos kitüntetésekhez – maga a tevékenység nyilvános elismerése.

- a díjátadásnak hivatalos ünnepség keretében kell történnie, ahol a kitüntetést az ország legmagasabb rangú tisztségviselője adja át,
- a kitüntetettek tiszteletére egy, a szellemi kulturális örökség egyes elemeit bemutató programot kell összeállítani.

34.) A bizottság feladatai közé tartozik a nyilvánosság folyamatos biztosítása a kitüntetettek számára. Ha a nagyközönség elismeri az “*élő emberi értékek*” kiemelt szerepét, nagyon valószínű, hogy a későbbiekben igényt tart majd ezen személyek tevékenységére, akik így zavartalanul folytathatják mesterségüket.

35.) A pénzbeli jutalmak lehetőségét mérlegelni kell. A jutalom lehetséges formája az adómentes évjáradék vagy akár az alkotó tevékenységéhez szükséges eszközök adómentességének – pl. forgalmi adó – biztosítása. Megfontolandó az “*élő emberi érték*” kiemelkedő tevékenységéből származó jövedelemnek az adózás alól való mentesítése.

36.) Más díjak is elképzelhetők az állam szociális rendszerétől függően. Például, ahol nem létezik közegészségügyi ellátás, a gyógyszerek illetve a kórházi kezelés költségeinek megtérítése figyelemreméltó összeget jelenthet. Hasonlóképpen, akár egy olyan életbiztosítási kötvény is helyettesítheti a pénzjutalmat, amelynek biztosítási díját az állam fedezi.

vi. A kitüntetettek kötelezettségei

37.) A kitüntetetteknek kötelessége lenne:

- ismereteik fejlesztése,
- elméleti és gyakorlati ismereteik továbbadása (melynek költségeit az államnak kell fizetnie),
- tevékenységük maradandó formában (videó, hangszalag, publiká-

- ció) való megörökítésének engedélyezése szerzői jogok fenntartása nélkül,
– ismereteik és tevékenységük rendszeres bemutatása a nagyközönségnek.

vii. A kitüntetés érvénytelenítése

38.) Előfordulhat, hogy egy az *“élő emberi érték”* címre jelölt alkotó, korából adódóan vagy szellemi frissességének csökkenése következtében nem képes megfelelni a fent említett kötelezettségeinek, mégsem lenne igazságos érvényteleníteni kinevezését. A díj elsősorban elismerést jelent, így helyesebb, ha a kitüntetett alkotó megtarthatja a címet, de elveszíti a díj egy részét, pl. az évenkénti folyósított pénzösszeg csökkentésével.

39.) Azonban, ha a kitüntetett személy egészséges és képes teljesíteni az előírt kötelezéseit, de ezt figyelmeztetés ellenére sem hajlandó megtenni, a legmegfelelőbb megoldás a kitüntetés érvénytelenítése.

F. ESETLEGES UNESCO TÁMOGATÁS

40.) Az UNESCO segítségével vagy a résztvevőprogram alapján, vagy költségvetésen kívüli alapból finanszírozzák. A támogatással kapcsolatos minden kérdést az alábbi címre kell küldeni:

Ms Noriko Aikawa,
Chief of the Intangible Cultural Heritage Section, Division of Arts
and Cultural Life, UNESCO.
1 rue Miollis 75732 Paris Cedex 15
Tel: (33-1) 4568-4519

Irányelvek az “élő emberi értékek” rendszerének alapításához

Fax: (33-1) 4273-0401
E-mail: N.Aikawa@unesco.org

i. Előkészületi támogatás

41.) Mindazon tagállamok, amelyek létre kívánják hozni a fentiekben bemutatott rendszert, az alábbi célok megvalósításához kaphatnak segítséget:

- a védelemre és megőrzésre szánt szellemi kulturális örökség kísérleti listájának összeállítása az “*élő emberi értékek*” rendszerének alapján,
- ajánlások elkészítése a fentiek alapján,
- jelölések készítése az “*élő emberi értékek*” listára,
- kérések összeállítása a hagyományos együttműködéssel, beleértve a képzési kurzusok és szemináriumok szervezésével kapcsolatos kéréseket is.

42.) Az előkészületi támogatás néven ismert támogatási forma, konzultációs szolgáltatások formájában is igényelhető.

ii. Képzés

43.) A tagállamok támogatást kérhetnek minden szinten a kiemelt jelentőségű szellemi kulturális örökség jegyzékét, valamint az “*élő emberi értékek*” listáját összeállító szakképzett munkatársak képzésére.

44.) A képzésben elsőbbséget élveznek a csoportos képzések helyi és regionális szinten is. Az egyéni képzést lényegében rövidtávú felfrissítő programokra és tapasztalatcserére korlátozzuk.

45.) A szakképzett munkatársak országos vagy regionális szinten való képzésével kapcsolatos kéréseknek a következő információt kell tartalmazniuk:

- a szóban forgó tanfolyamok adatai (tervezett tanfolyamok, oktatás szintje, tanári kar, diákok száma, és az ország, dátum, hely és időtartam stb.) és amennyiben meghatározható, minden egyes résztvevő, a szellemi kulturális örökség védelmére kialakított programon belüli feladata,
- a kért segítség típusa (a képzés költségeihez való anyagi hozzájárulás, speciális tanári kar biztosítása, megfelelő felszerelés, köny-

- vek és oktatási anyagok biztosítása),
- a kért támogatás hozzávetőleges nagysága, beleértve az oktatók díját, napidíjakat, oktatási anyagok költségeit, a képzési központ és a lakóhely közti utazás költségeit stb.,
- egyéb hozzájárulások: nemzeti finanszírozás, a már kifizetett vagy megelőlegezett hozzájárulások.

46.) Az egyéni képzésekhez igényelt támogatást az *“Application for Fellowship”* fejlécű nyomtatványon kell kérni, amelyet minden UNESCO által kiadott ösztöndíj pályázatnál használnak és amelyet az UNESCO Nemzeti Bizottságától az UNESCO irodákban, illetve a tag-államokban az ENSZ fejlesztési programirodákban, valamint a titkárságon lehet kapni.

